

У фабулі Віденської декларації про злочинність та правосуддя: відповіді на виклики у ХХІ столітті, яка була прийнята 4 грудня 2000 року ООН по рекомендації Екологічної та Соціальної Ради, акцентована увага усіх держав на тому, що належні програми запобігання злочинам та реабілітації мають вирішальне значення для ефективної стратегії боротьби зі злочинністю, а також, що такі програми мають враховувати соціально-економічні фактори, які можуть обумовлювати більшу схильність особи до злочину з точки зору, вчинених таких діянь та вірогідність вчинення нею зазначених діянь.

У такому ж контексті, з огляду змісту предмета даного дослідження, сформовані й інші міжнародно-правові акти з питань боротьби зі злочинністю, включаючи запобігання цим суспільно-небезпечним явищам, що було взято за методологічне підґрунтя як для аналізу існуючих проблем у вітчизняній правозастосувальній практиці, так і для вироблення науково обґрунтованих заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності, що пов'язана із запобіганням злочинам і правопорушенням, які вчиняються щодо персоналу виправних колоній. До таких, зокрема, можна віднести Принципи ефективного розслідування і документації катувань та іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання, що рекомендовані Резолюцією Генеральної Асамблеї 55/89 від 4 грудня 2000 року [3].

Список використаних джерел (посилань):

1. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній: [монографія] // Коваленко В.В., Джужа О.М., Колб О.Г та ін. 4 за заг. ред. докт. юрид. наук., проф. в.В. Коваленка. – К.: Атіка – Н., 2011. – 368 с.

2. Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: сфера, 2002. – С. 13-17.

3. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Втілення міжнародних стандартів у практичну діяльність кримінально-виконавчої системи України: Монографія. – Х.: Вид-во «Крусьсруд», 2007. – 184 с.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТУ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Посполітак Андрій Ігорович, здобувач кафедри економічної безпеки НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри економічної безпеки НАВС *Матвійчук В.В.*

За загальновизнаним правилом, безпосередній об'єкт злочину – це суспільні відносини, порушення яких становить соціальну сутність злочину, ті відносини, котрі переважно законодавець поставив під охорону, приймаючи кримінальний закон. Основний безпосередній об'єкт визначає суспільну небезпечність певного злочину, місце кримінально-правової норми в системі Особливої частини КК.

Так, Кириченко В.Ф. зазначав, що безпосереднім об'єктом конкретних службових злочинів будуть окремі види діяльності державного апарату, які завжди можуть бути встановлені при аналізі кожного з них, тобто безпосередній об'єкт не збігається з родовим об'єктом, але дати йому визначення неможливо. Бантишев О.Ф., розглядаючи питання безпосереднього об'єкта службових злочинів, визначав його як нормальну роботу підприємств, установ, організацій. Светлов О.Я. вказував, що поняття безпосереднього об'єкту службових злочинів повинно ґрунтуватися на тих конкретних суспільних відносинах, які (в рамках родового об'єкту) безпосередньо порушуються цими злочинами.

Основним безпосереднім об'єктом корупційних злочинів є правильна діяльність державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування,

об'єднань громадян, окремої організації, установи, підприємства (незалежно від форми власності), зміст якої визначається законодавством України, а також авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій і охоронювані законом права і інтереси окремих громадян, юридичних осіб, інтереси суспільства та держави.

Мельник М.І. вважає, що при визначенні безпосереднього об'єкта корупційних злочинів, виходячи з розподілу управлінської праці взаємопов'язаних і взаємодіючих ланок апарату управління, кожна з яких має відносну самостійність і виконує чітко визначені функції, за основу слід брати функціональну ознаку. Тому він визначає основним безпосереднім об'єктом корупційних злочинів правильну (нормальну) діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, окремих організацій, установ, підприємств (незалежно від форм власності), зміст якої визначається законодавством України. На думку, іншого дослідника, основним безпосереднім об'єктом аналізованих злочинів виступають суспільні відносини, що виникають у зв'язку з реалізацією службовою особою функцій представника влади чи місцевого самоврядування або організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, які делегуються (покладаються) відповідним апаратом управління. Вказані формулювання знаходять практичне підтвердження – так, 22.08.2011р. до 5 років позбавлення волі засуджено за ч. 2 ст. 368 КК України старшого слідчого СВ Малиновського РВ Одеського МУГ., яка вимагала та отримала 12 тис. доларів США хабара від гр. С. за перекваліфікацію статті в кримінальній справі та подальше звільнення його від кримінальної відповідальності.

Тому, на нашу думку, основним безпосереднім об'єктом корупційних злочинів ОВС є правильна та нормальна, у межах та відповідно до законодавчо-нормативних та локальних актів, діяльність органів внутрішніх справ, зміст якої визначається чинним законодавством України.

Розглядаючи питання безпосереднього об'єкта, варто зазначити, що ряд злочинів, в тому ж числі і досліджувані, мають не один безпосередній об'єкт, а декілька. Так, у теорії кримінального права широко відома класифікація безпосередніх об'єктів злочинів «за горизонталлю». Сутність цієї класифікації становить те, що на рівні безпосереднього об'єкта відокремлюються обов'язків (основний) та додатковий об'єкти. Необхідність в такій класифікації виникає тоді, коли один і той же злочин одночасно завдає шкоди декільком суспільним відносинам. Такий В.Я. визначав, що основним безпосереднім об'єктом є ті суспільні відносини, які насамперед і головним чином прагнуть поставити під охорону законодавець, приймаючи закон про кримінальну відповідальність.

Крім основного безпосереднього об'єкта виділяється додатковий. Додатковим безпосереднім об'єктом є тільки ті суспільні відносини, яким поряд із основним об'єктом завдається або виникає загроза заподіяння шкоди. В свою чергу додатковий безпосередній об'єкт може бути двох видів: обов'язковий і факультативний. При цьому, обов'язковий додатковий безпосередній об'єкт – це об'єкт якому, як і основному, завжди заподіюється шкода внаслідок вчинення злочину. Разом з тим, у науці кримінального права є положення, що обов'язковий додатковий безпосередній об'єкт злочину – це суспільні відносини, посягання на які не є суттю злочину, але вони порушуються або ставляться під загрозу порушення поряд з основним безпосереднім об'єктом. Додатковий факультативний безпосередній об'єкт – це такий об'єкт, який при скоєнні певного злочину може існувати поряд з основним, а може бути відсутнім. Тобто, це суспільні відносини, що їх злочин в деяких випадках порушує, а в інших не порушує. Груздур О. М. вважає, що обов'язковим додатковим безпосереднім об'єктом виступають суспільні відносини у сфері законної

діяльності органів дізнання, досудового слідства та прокуратури, адже аналізовані злочини ОВС посягають на порядок виявлення злочинів та викриття осіб, які їх вчинили.

Отже, обов'язковим додатковим безпосереднім об'єктом корупційних злочинів в ОВС є здоров'я, честь і гідність особи, засади державного чи громадського управління, система господарювання, громадська безпека. Тому перевищення влади або службових повноважень, посягання, наприклад, з умисним заподіянням тілесних ушкоджень (крім тяжких), повністю охоплюється ч. 2 ст. 365 КК України.

ЩОДО ДЕЯКИХ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИЙ СУБКУЛЬТУРИ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИЙ АСПЕКТИ

Пришко Ігор Анатолійович, здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, ректор НАВС
Коваленко В.В.

Як показує вивчення різноманітних правових актів і наукових джерел, найбільш проблемним і неврегульованим питанням у сфері боротьби зі злочинністю в установах виконання покарань (УВП), у тому числі щодо протидії злочинній субкультури, є питання, що пов'язані зі змістом та реалізацією кримінологічної політики України. Зокрема, досі в Україні монографічних досліджень з означеної проблематики є досить мала. Окремі аспекти щодо цього виду політики у галузі протидії злочинності викладені у працях А.П. Закалюка [1, с. 12-21], О.М. Джужки [2, с. 107-114] ін., та у Концепції розвитку кримінологічної науки в Україні на початку ХХІ ст. [3].

У правових актах зміст та вираження кримінологічної політики знаходить своє відображення, як правило, в Указах Президента України та постановках Кабінету Міністрів України, так як досі не затверджений Верховною Радою України проект Закону України "Про профілактику злочинів" [4] та відсутні спеціальні закони з цих питань.

Разом з тим, і у КК (ст. 50), і у КПК (ст.ст. 2, 110, 132, ін.), і у КВК (ст. 1) законодавець чітко визначив одне із ключових завдань цього виду політики - запобігання вчиненню нових злочинів засудженими. Проте, яким чином, формами і методами його реалізувати чинне кримінально-виконавче законодавство відповіді не дає: ні у КВК, ні в інших нормативно-правових актах, що складають зміст терміну "законодавство" [5], немає відповідних правових норм з означеної діяльності. У даний час зміст та форми кримінологічної політики у сфері виконання кримінальних покарань в Україні реалізується через підзаконні нормативно-правові акти, у тому числі Державної пенітенціарної служби України (ДПтСУ), що у певній мірі суперечить ст. ст. 19 та 63 Конституції України, відповідно до вимог яких правообмеження для засуджених можна встановлювати лише на підставі закону та рішення суду. Основним відомчим актом Державної кримінально-виконавчої служби України ДКВСУ у цій галузі діяльності є Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (ПВР УВП), у п. 57 яких зазначено положення про те, що з метою підтримання належного правопорядку в установах виконання покарань, попередження злочинів та правопорушень серед засуджених здійснюється комплекс спеціальних профілактичних заходів щодо виявлення, постановки на облік та організацію нагляду за особами, схильними до правопорушень [6]. Більш детально ці аспекти зазначені в Інструкції ДДУПВП з питань охорони і нагляду за засудженими та в інших відомчих нормативно-правових актах, які носять конфіденційний характер і не можуть бути доведені до відома